

Dr Elżbieta Gajek

eTwinning szansą kształtowania kompetencji kluczowych

Już Jacques Piaget i jego następcy wskazywali, że człowiek najlepiej przyswaja wiedzę i sprawności mimochodem – czyli podczas aktywności wymagającej zaangażowania emocjonalnego, której cel jest inny niż samo tylko zdobycie tej wiedzy i sprawności (Piaget, Donaldson). Tezę tę wspiera rozwój wiedzy o mózgu¹. Można ją zilustrować także stwierdzeniem, że małe dziecko uczy się języka pierwszego, aby komunikować się z rodzicami i opiekunami, a nie w celu poznania słownictwa, gramatyki i fonetyki. Uczniowie chętnie angażują się w działania, których celem jest współpraca z innymi ludźmi – rówieśnikami i przyjaznymi dorosłymi – aby rozwiązywać ważne dla nich problemy. Jeśli dodatkowo mają możliwość samodzielnego odkrywania świata i budowania modeli sprzyjających rozumieniu zjawisk w nim zachodzących oraz wykazania się oryginalną działalnością artystyczną: plastyczną, muzyczną lub literacką, to zaangażowanie emocjonalne w uczenie się sprzyja efektywności edukacji. Współpraca z rówieśnikami z innych krajów w projektach eTwinning stwarza warunki do wszechstronnego rozwoju naukowego, emocjonalnego, społecznego i artystycznego ucznia, gdyż kompetencje językowe, techniczne, przedmiotowe i interkulturowe rozwijają się niejako mimochodem, podczas wspólnej pracy. Warto więc przyjrzeć się głębiej, jak idee sformułowane w dokumencie opisującym kompetencje kluczowe uczenia się przez całe życie są wprowadzane do praktyki szkolnej w środowisku stworzonym przez międzynarodową społeczność nauczycieli i uczniów, którzy podjęli działania w programie eTwinning.

Program eTwinning

Akcja eTwinning jest jedną z europejskich inicjatyw wprowadzania zmian do edukacji formal-

nej w sposób ewolucyjny, wyzwalający inicjatywę i angażujący kreatywność nauczycieli i uczniów, uwzględniający jednak lokalne warunki i tradycje. Polega na stwarzaniu warunków i zachęcaniu przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, liceów ogólnokształcących i szkół zawodowych do współpracy za pośrednictwem Internetu i innych mediów elektronicznych. Obecnie² w programie w Europie zarejestrowanych jest ponad 89 502 szkół i 137 389 aktywnych nauczycieli, działających w 7012 projektach (do 1 czerwca 2010 zakończono ponad 22 000 projektów).

Po zarejestrowaniu się w bazie programu eTwinning www.eTwinning.net lub www.eTwinning.org.pl nauczyciel szuka partnera. Następnie negocjuje czas trwania projektu³, język komunikacji, temat i treść oraz ustala plan pracy i oczekiwane wyniki. Bardzo elastyczne reguły pozwalają na dopasowanie planu współpracy do potrzeb i kompetencji uczniów oraz możliwości technicznych i organizacyjnych szkoły. Bardzo istotne jest zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa w sieci podczas pracy przy projektach.

Kompetencje kluczowe w projektach eTwinning

Porozumiewanie się w języku ojczystym

Każdy projekt programu eTwinning rozpoczyna się od wzajemnego przedstawienia się jego uczestników, opisu swojej rodziny lub opowiadania o niej, o szkole, miejscu zamieszkania, regionie kraju. Wszystkie te informacje najpierw są formułowane w języku ojczystym, a potem wyrażane w języku komunikacji w projekcie – jeśli jest inny niż ojczysty. Podczas projektu treści przekazywane partnerom są przygotowywane w języku ojczystym. Zapi-

¹ Zob. Spitzer M. *Jak uczy się mózg*, Warszawa 2007.

² 1 sierpnia 2011.

³ Zwykle jest to rok szkolny lub semestr.

sane teksty uczestnicy projektu tłumaczą potem na język obcy używany w projekcie lub tłumaczą na język ojczysty materiały otrzymane od partnerów. Coraz częściej narracja werbalna – mówiona i pisana – jest uzupełniania obrazem: zdjęciami lub filmem. Po zakończeniu projektu na długo pozostanie on we wspomnieniach i opowiadaniach o szkolnych doświadczeniach, przez co wpłynie na sposób widzenia świata, tożsamość i posługiwanie się słowem przez uczestników projektu.

Ze względów językowych bardzo cenne są projekty eTwinning, w których jedna grupa uczniów porozumiewa się w języku ojczystym, a druga w języku, którego się uczy lub zna z domu rodzinnego. Sytuacja taka ma miejsce na przykład w projektach pomiędzy szkołami polskimi i litewskimi. Nawet jeśli oficjalnym językiem projektu jest angielski lub niemiecki, dzieci litewskie pochodzenia polskiego korzystają z okazji do porozumiewania się w języku polskim. Dla dzieci używających rodzimego języka zauważanie błędów popełnianych przez partnerów jest okazją do refleksji nad własnym językiem i motywacją do pracy nad nim. Cele projektu podjętego z rodzimymi użytkownikami języka nie powinny jednak ograniczać się tylko do języka, lecz dotyczyć raczej nauk przyrodniczych, matematyki, muzyki i sztuki, tak by projekt przynosił korzyści pozajęzykowe obu stronom.

Uczestnictwo w projekcie eTwinning służy więc też pogłębianiu znajomości języka ojczystego. Ponadto daje możliwość spojrzenia na własną kulturę oczami partnerów oraz nabycie umiejętności atrakcyjnego jej przedstawiania w kontaktach międzykulturowych. W wybranych przypadkach uczniowie – rodzimi użytkownicy języka – poznają strategie pomagania w uczeniu się języka, który jest dla ich partnerów obcy.

Porozumiewanie się w językach obcych

Porozumiewanie się w językach obcych ma ścisły związek ze sprawnym posługiwanym się językiem ojczystym. W obu przypadkach istotne jest rozumienie tekstu czytanego, odróżnianie stylu formalnego od nieformalnego, bogactwo języka, wrażliwość na słowo i jego barwę emocjonalną. Nawyk starannego mówienia i pisania w języku ojczystym ułatwia koncentrację uwagi na staranności użycia języka obcego.

W projektach eTwinning uczniowie najczęściej porozumiewają się w języku obcym za pośrednictwem techniki. Najbardziej popularny jest język angielski. Ćwiczą sprawności pisania i czytania poprzez wymianę listów elektronicznych i pisanie

wspólnych blogów. Ponadto rozwijają sprawności mówienia i słuchania, używając komunikatorów, np. Skype, Netmeeting, MSN Messenger.

Rozwijają sprawność interakcji, zarówno w mowie, jak i piśmie, ponieważ w komunikacji z rówieśnikami ma miejsce autentyczne negocjowanie znaczeń językowych i kulturowych. Uczniowie poznają strategie komunikacyjne pozwalające wyjaśniać zjawiska językowe i kulturowe za pomocą medium, którym jest język obcy dla obu stron. Uczą się prosić o wyjaśnienie, dokonują transformacji wypowiedzi, aby potwierdzić, że dobrze zrozumieli rozmówcę. Rośnie motywacja do nauki języka, gdyż jest on używany natychmiast, a nie przyswajany do wykorzystania w nieokreślonej przyszłości. Dla wielu uczniów pierwsze porozumienie z partnerami, zrozumienie ich i bycie zrozumianym – nawet przy niskim jeszcze, początkowym poziomie znajomości języka – silnie motywuje do jego dalszej nauki.

W projektach nieustannie zachodzi mediacja pomiędzy językami obcymi i ojczystym. W pierwszym języku uczniowie opowiadają o projekcie kolegom i koleżankom z innych klas, rodzinie, przygotowują w nim prezentacje z okazji uroczystości szkolnych czy innych organizowanych przez władze swojej miejscowości. Natomiast sprawozdania, opisy pracy i wyników osiągniętych w projekcie przygotowują zarówno w języku obcym, jak i w ojczystym. W projektach, w których bierze udział więcej niż dwóch partnerów, uczniowie mają okazję do naturalnej mediacji międzyjęzykowej pomiędzy poznawanymi językami obcymi. Zachodzi ona wówczas, gdy na przykład trzeba przekazać wyniki negocjacji z jednym partnerem drugiemu. Praca w projekcie jest więc znakomitą okolicznością do kształcenia wielojęzyczności.

Wspólne tworzenie, np. wielojęzycznych słowników, czy czytanie tekstów o własnej szkole lub regionie, przygotowanych dla partnerów, a potem przetłumaczonych przez nich na swój język ojczysty, jest okazją do kształtowania sprawności mediacji międzyjęzykowej i kompetencji różnojęzycznej.

Kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo techniczne

W projektach eTwinning wielu nauczycieli próbuje pokazać, jaką frajdą jest wspólne zajmowanie się matematyką. Podejmują działania z partnerami za granicą, aby wspólnie odkrywać uniwersalia królowej nauk, pokonując różnice językowe i kulturowe. Przykładowo, nawet małe dzieci są w stanie zauważyć uniwersalność

ułamków, niezależnie od tego, czy dzielą pizzę czy jabłka, widzą części składowe całości. Wspólne poszukiwanie figur matematycznych płaskich i przestrzennych w architekturze lub przyrodzie angażuje emocje, czyni odkrywanie matematyki prawdziwą przyjemnością.

W projektach eTwinning treści przyrodnicze pojawiają się często. Tematyka projektów jest bardzo często zbieżna z treściami programu dla przedmiotu geografia – współpraca międzynarodowa w projekcie może im nadać istotne dla ucznia znaczenie, ponieważ chętniej poznaje się region Europy lub świata, w którym mieszkają przyjaciele niż obojętnie emocjonalnie. Zbieranie danych odbywa się za pomocą technologii informacyjnej i komunikacyjnej, co dodatkowo uzasadnia zgodność tematyki projektu z podstawą programową. Treści projektu dotyczą środowiska przyrodniczego, wpływu działań człowieka na stan przyrody. Na przykład: uczniowie dzielą się informacjami o przedsięwzięciach chroniących środowisko naturalne; poznają zagrożone wyginięciem gatunki roślin i zwierząt w swoich regionach; aktywnie uczestniczą w monitorowaniu zanieczyszczeń; uczą się obserwować przyrodę wokół siebie i kształtują poczucie odpowiedzialności za nią; wspólnie podejmują akcje uświadamiające znaczenie czystego powietrza i wody lub konieczność oszczędzania zasobów naturalnych swojego regionu; liczą ilość odpadów, które produkują ich rodziny, porównują rodzaje śmieci; zastanawiają się, jak zmniejszyć zarówno ilość, jak i szkodliwość resztek i opakowań; wspierają się w działaniach na rzecz oszczędzania energii; razem myślą o przyrodniczych skutkach różnych sposobów utylizacji odpadów domowych i przemysłowych. Ważnym tematem jest reakcja konsumentów na marnotrawstwo energii elektrycznej w sklepach i centrach handlowych, gdzie dzień i noc palą się neony, lampy i reflektory.

W wielu projektach bardzo odważnie i rozsądnie rozważane są zależności i konflikty pomiędzy zaspokajaniem potrzeb ludzkich (mieszkania, drogi, motoryzacja) a ochroną środowiska naturalnego. Współpraca międzynarodowa inspirowa i motywuje do podejmowania aktywnych działań na własnym terenie. Często włączają się w nie rodzice, a nawet władze lokalne.

Kompetencje informatyczne

Współpraca w projekcie eTwinning nadaje wykorzystaniu narzędzi znaczenie humanistyczne. Na przykład w jednym z projektów uczniowie wspólnie tworzyli grę komputerową, w innym – w obu partnerskich szkołach odbył się konkurs

informatyczny. W wielu projektach dzieci wspólnie formułują zasady bezpieczeństwa w sieci. W każdym projekcie technika tworzy środowisko edukacyjne dostępne dla wszystkich, którzy chcą z niego korzystać. Ograniczenia geograficzne i finansowe lub inne, na przykład wynikające z niepełnosprawności uczniów albo obowiązków rodzinnymi nauczycieli, przestają mieć znaczenie. Narzędzia i kompetencje informatyczne stają się środkiem do realizacji celów językowych, kulturowych i międzykulturowych. Obsługa narzędzi cyfrowych do komunikacji jest obecnie tak prosta, że nie znajduje większego zainteresowania ani w rozważaniach dydaktyków informatyki, ani w programach nauczania. W projektach narzędzia cyfrowe są wykorzystywane od razu w autentycznej komunikacji lub do tworzenia materiałów dla konkretnych odbiorców; pliki tekstowe i audiowizualne służą ekspresji twórczej uczniów.

Uczestnictwo w projekcie wymaga korzystania z różnorodnych mediów cyfrowych, rośnie więc techniczna kompetencja w zakresie tworzenia materiałów medialnych. Uczniowie wykorzystują edytory tekstu, dźwięku, obrazu, fotografii i filmu. Partnerzy poznają Twinspace i narzędzia na portalu eTwinning. Mogą stosować narzędzia internetowe do współtworzenia treści, dzielenia się materiałami i prezentacji wyników (Google.docs, YouTube, Picasa, Voice Thread, serwisy blogowe i społecznościowe), tworzą czasami kwizy i komiksy. Narzędzia komunikacji głosowej i tekstowej są ciągle używane. W projektach matematyczno-przyrodniczych stosowane jest specjalistyczne oprogramowanie do matematyki, geometrii, fizyki, geografii lub obserwacji kosmosu. Dopiero we współpracy pomiędzy szkołami, która odbywa się ponad granicami geograficznymi, potencjał edukacyjny komunikacji za pośrednictwem komputera (*CMC Computer-Mediated Communication*) ujawnia się w pełni.

Umiejętność uczenia się

W programach eTwinning z udziałem partnerów zagranicznych w istocie prowadzone są równoległe dwa projekty, a więc dwa rodzaje dialogu. Jeden dotyczy pracy nauczyciela z grupą uczniów zaangażowanych we współpracę – jest to projekt wewnętrzny. Dialog ten najczęściej odbywa się w języku ojczystym, w kontekście jednej kultury. Drugi jest projektem z partnerami zagranicznymi, nauczycielami i uczniami. Ten dialog odbywa się w języku obcym i ma charakter międzykulturowy. Uczestnictwo w projekcie otwiera edukację na prawdziwe problemy natury technicznej, językowej, poznawczej, międzykulturowej i organizacyjnej. Występują one w konkretnej

sytuacji, rozwiązanie ich wspólnie z nauczycielami i uczniami z zagranicy uczy radzenia sobie w sytuacjach skomplikowanych, wymagających podjęcia wszechstronnych działań przy jednoczesnym maksymalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów. Projekt będzie jednak sukcesem pod jednym warunkiem: że to nauczyciel podejmie trud uczenia się nowych metod pracy z własnymi uczniami, podejmie współpracę z innym nauczycielem i jego uczniami i pokona bariery: językową, techniczną i międzykulturową, a przede wszystkim barierę utrwalonego nawyku oraz bezkrytycznego przywiązania do tradycji i rutyny.

Uczenie się zachodzi łatwiej, jeśli uczący kontroluje swoją aktywność. W projektach uczniowie inicjują wiele działań, decydują o treściach, wybierają czas pracy. Wówczas pojawia się odpowiedzialność za wyniki projektu. Różnorodne emocje, które towarzyszą współpracy międzynarodowej, sprzyjają uczeniu się. Na początku jest niepewność, ciekawość nowych doświadczeń, obawa, czy sobie poradzę. Potem czasami przychodzi złość i zniechęcenie, gdy pojawiają się trudności, oraz radość z ich pokonania, a na koniec satysfakcja i duma z efektów pracy. W pracy nad projektem kształtuje się wytrwałość oraz umiejętność przezwyciężania przeszkód i radzenia sobie ze zmiennością emocji, które nieodłącznie uczeniu się towarzyszą.

Uczestnictwo w projekcie rozszerza środowisko edukacyjne, uczniowie mają poczucie współdecydowania o treściach i metodach nauki własnej, a nauczyciele – motywację do uczenia się przez całe życie.

Kompetencje społeczne i obywatelskie

W projektach programu eTwinning uczniowie mają okazję do praktycznych ćwiczeń i zdobycia doświadczenia w działaniach społecznych i obywatelskich. Uczniowie współpracują ze sobą, z partnerami zagranicznymi, tworzą wspólnoty, uczą się rozwiązywać konflikty w grupie, podejmują różne role, także przywódcze, w swoich grupach, dzielą się odpowiedzialnością i obowiązkami, kształtują postawę samorządności i samoorganizacji. W działaniu budują swoją tożsamość jako członkowie wspólnoty szkolnej, lokalnej, regionalnej, narodowej, europejskiej i światowej. Przez to uczą się odróżniania wartości lokalnych od uniwersalnych, cech „swoich” od „innych” w dostrzeganiu różnic pomiędzy generacjami, narodowościami, płciami, religiami, z uwzględnieniem szacunku dla grup społecznych i kultur. Zdobywają doświadczenie w kontaktach międzykulturowych, poznają zwyczaje, różne rodzaje

działań społecznych i obywatelskich, różne prawa. Praktyka współpracy z uczniami z innych krajów, gdzie zaufanie społeczne jest większe niż u nas, może pomóc im wykorzystać doświadczenie projektu w przyszłości, w działaniach podejmowanych także wspólnie z rodakami.

Podjęcie projektu eTwinning może też skłonić nauczycieli różnych przedmiotów tej samej szkoły do współpracy. Wspólne działania wpływają także na integrację środowiska nauczycieli wewnątrz szkoły, rosną kompetencje społeczne. Przykład zrealizowanego i często nagrodzonego projektu może zachęcić innych do podjęcia innowacji. Aktywne wsparcie dyrektora szkoły zwiększa zaufanie i jest swoistym poręczeniem, że współpracownik wywiąże się z podjętych w projekcie zobowiązań.

Ważną częścią kompetencji społecznych i obywatelskich jest kompetencja medialna, gdyż to głównie media informują o działaniach władz centralnych i lokalnych, wpływają na sposób widzenia świata, kształtują opinie ludzi na tematy społeczne i polityczne. W projektach eTwinning uczniowie doskonalą swoje kompetencje medialne, nie tylko przez odbiór tekstów medialnych, także przez ich tworzenie w postaci filmów, blogów i stron internetowych. W praktyce uczą się języka manipulacji medialnej, zarówno obrazem, jak i słowem. Rezultaty pracy w projektach międzynarodowych mogą dokumentować aktywność uczniów na rzecz społeczności lokalnej. Na przykład w wielu gminach i małych miejscowościach wielojęzyczne strony internetowe, przygotowane przez uczniów w projektach eTwinning, dołączane są do stron władz lokalnych miejscowości, w której znajduje się szkoła.

Integracja europejska przestaje być odległym zjawiskiem politycznym, a staje się codziennym doświadczeniem zdobytym we współpracy z innymi młodymi Europejczykami. Łatwo łamią się stereotypy narodowościowe, zastępują je przyjemności kontaktów międzyludzkich, których treścią mogą być choćby globalnie rozpowszechniane dobra kultury – filmy, piosenki, wydarzenia sportowe. Ważna jest ciekawość poznawania atrakcyjnych subtelnosci małych kultur lokalnych oraz kształcenie postaw sprzyjających współdziałaniu na każdym obszarze aktywności społecznej. Kompetencje społeczne i demokratyczne ściśle łączą się z inicjatywnością i przedsiębiorczością.

Inicjatywność i przedsiębiorczość

W każdym projekcie programu eTwinning uczniowie rozwijają postawę przedsiębiorczości,

w szczególności odnoszącą się do zaspokajania niematerialnych potrzeb człowieka, każdy bowiem projekt pozwala na kształtowanie cech człowieka przedsiębiorczego, rozwijanie umiejętności i nawyków, podejmowanie działań przydatnych później w sferze biznesu lub działaniach społecznych prowadzonych na skalę lokalną lub międzynarodową. Każdy projekt jest nowatorską inicjatywą, która wymaga obserwacji, planowania, rozwiązywania problemów, współdziałania i negocjacji. Jest okazją do własnego rozwoju. Doświadczenie dobrej, satysfakcjonującej, przyjacielskiej współpracy z partnerami z zagranicznej szkoły może stanowić podstawę budowania współpracy gospodarczej i społecznej w dorosłym życiu.

Nauczyciele także mają wiele okazji do rozwijania kreatywności, innowacyjności i przedsiębiorczości, zarówno podczas realizacji projektu, jak i np. w Tygodniach eTwinning. Sam fakt włączenia siebie i uczniów w program już jest dowodem istnienia tych kompetencji, potem są one rozwijane. Wielu nauczycieli zaprzyjaźnia się z zagranicznymi partnerami i podtrzymuje tę przyjaźń podczas wspólnej pracy nad kolejnymi projektami eTwinning.

W projektach o treści ekonomicznej i gospodarczej uczniowie zdobywają wiedzę o rynkach pracy własnym i partnerów, uczą się obserwować, analizować zjawiska gospodarcze i wyciągać wnioski oraz korzystać ze zdobytej wiedzy przy planowaniu biznesu.

Świadomość i ekspresja kulturalna

Realizacja projektu programu eTwinning może uzupełnić doświadczenie ucznia o działania grupowe w tworzeniu kultury lokalnej – szkolnej, miejscowości, kraju, Europy. Uczniowie – uczestnicy programu eTwinning – są często proszeni o prezentację wyników swojej pracy na uroczystościach organizowanych wspólnie przez miejscowości bliźniacze, np. polscy uczniowie tańczyli czeskie tańce, a uczniowie z Raciborza na wielkim ekranie umieszczonym w centralnej części miasta prezentowali swoje miasto mieszkańcom niemieckiego Roth.

Liczne są projekty eTwinning, w których uczniowie wzajemnie zachęcają się do czytania literatury, przygotowują własne interpretacje fragmentów sztuk teatralnych. Poza tekstami w języku własnym i językach obcych wymiana kulturalna i dokumentowanie działań obejmuje muzykę, filmy, fotografie. Uczniowie często wymieniają się nutami, własnymi nagraniami muzyki, filmują tradycyjne tańce, które sami wykonują, aby partnerzy mogli się ich

łatwiej nauczyć. W każdym projekcie partnerzy wymieniają się zdjęciami zrobionymi w klasie, szkole, własnym otoczeniu. Często filmują pracę nad projektem. Czasami powstają plakaty pokazywane na wystawach w szkołach partnerskich. Tworzenie i edycja tekstu audiowizualnego są już prawie niezbędne na każdym etapie pracy w projekcie, tj. poznawania się uczestników, dokumentowania wyników pracy, dzielenia się doświadczeniami. Ekspresja kulturalna coraz częściej znajduje wyraz w tekstach audiowizualnych i prezentacjach multimedialnych. Praca w projekcie zapewnia sensowność działań twórczych, ponieważ obie współpracujące strony są zarówno odbiorcami sztuki, jak i jej kreatorami.

Środowisko projektów programu eTwinning tworzy więc naturalne warunki do pogłębiania świadomości kultury własnej oraz jej podobieństw do innych kultur. Uczniowie zauważają wspólne europejskie i uniwersalne wartości kultury. Ponadto poznają różnice, czyli inne sposoby postrzegania i wyrażania świata, inne zwyczaje i tradycje. Komunikacja w projekcie oznacza więc rozszerzenie doświadczeń kulturowych i pogłębianie rozumienia kultury własnej oraz innej, czyli kształcenie kompetencji międzykulturowej w kontaktach z rówieśnikami z innych krajów europejskich. Rośnie kompetencja międzykulturowa, rozumiana jako zdolność do komunikacji i działania. Uczestnictwo w projektach przygotowuje uczniów do kontaktów z emigrantami lub imigrantami poprzez budowanie postawy otwartości na języki i kultury. Jest to ważne szczególnie w prawie jednokulturowym i jednojęzycznym kraju, gdyż uczniowie mogą nie mieć motywacji do nauki języków, które będą używane dopiero w nieokreślonej przyszłości. Dotyczy to szczególnie środowisk, w których kontakty z innymi kulturami nie są intensywne, a gdzie niektórzy postrzegają zainteresowanie inną kulturą jako zagrożenie dla kultury ojczystej.

Integracja kształcenia kompetencji w projektach eTwinning

Powyższa analiza wskazuje również na silne wzajemne powiązania opisywanych kompetencji. Im wyższy poziom jednej z nich, tym łatwiej jest rozwijać pozostałe. Ale także niski poziom jednej z nich wpływa na utrudnienia w rozwoju pozostałych. Poniżej wskażę, na przykładzie projektów eTwinning, tylko niektóre zależności. Numery w nawiasach odnoszą się do kompetencji, zgodnie z kolejnością w Europejskich Ramach Odniesienia.

Znakomite posługiwanie się językiem ojczystym (1) oznacza często dobrą znajomość własnej

kultury (8), ułatwia uczenie się czegokolwiek (5), w tym języków obcych (2), wpływa na kontakty społeczne z uczniami i rodzicami (6) oraz partnerami zagranicznymi, a także na zaangażowanie w pracę zespołową (7) oraz rozumienie zadań i problemów technicznych (3, 4). Ułatwia wyjaśnienie swoich zamierzeń i celów (7), przygotowanie planów współpracy, prezentację wyników projektu i ich upowszechnianie w środowisku (7, 8). Wpływa na zdolność przekonywania do podjęcia współpracy w projekcie (6, 7).

Znajomość języków obcych (2) pogłębia świadomość kultury własnej (1, 8) i obcej. Łatwiej jest przedstawić własną kulturę (8) w sposób atrakcyjny dla partnerów zagranicznych. Znajomość angielskiego umożliwia dostęp do światowych zasobów Internetu (3, 4) i korzystanie z nich do nauki własnej (5), w tym pogłębiania wiedzy o kulturach (8), poszukiwanie inspiracji do działania (7), ale także korzystanie z oprogramowania pobranego z sieci (4).

Umiejętność logicznego – matematycznego myślenia (3) wpływa na precyzję formułowania myśli w języku ojczystym (1) i w językach obcych (2), układ i strukturę tworzonych tekstów (8), wspomaga rozwiązywanie skomplikowanych problemów technicznych (3, 4), wspiera umiejętność planowania i realizacji działań związanych (6, 7) z uczeniem się (5) i zarządzaniem własnym czasem (7), a także finansami, które czasami udaje się zdobyć na realizację projektu.

Umiejętności informatyczne (4), czyli posługiwania się narzędziami cyfrowymi i techniką (3), otwierają nowe możliwości (7) uczenia się z wykorzystaniem zasobów sieci (5), na przykład pogłębianie znajomości literatury (8) z obcojęzycznych literackich baz danych (2, 8). Umiejętności te umożliwiają publikowanie w sieci (8) własnych materiałów tekstowych (1, 2) i audiowizualnych (1, 7, 8) o kulturze kraju ojczystego. Zaakceptowanie istnienia wielu możliwych i uzasadnionych rozwiązań problemu informatycznego zachęca do kreatywności w poszukiwaniu wyników (6), przy zachowaniu ścisłych reguł matematycznych (3). Znajomość techniki ułatwia ekspresję kulturalną (8).

Umiejętność uczenia się (5) wpływa na korzystanie z każdej okazji: formalnej, pozaformalnej i nieformalnej, aby odkrywać nowe możliwości (7, 8), pogłębiać kontakty społeczne (5) w języku ojczystym (1) lub obcych (2) za pośrednictwem sieci (3, 4) lub bezpośrednio (8).

Umiejętności społeczne (6) ułatwiają poszukiwanie współpracowników, negocjacje z partnerami (1 lub 2), organizację pracy w projekcie (7), niedopuszczanie do konfliktów lub ich łagodzenie. Sprzyjają uczeniu się od innych w każdej sytuacji (5), poznawaniu techniki i pogłębianiu rozumienia miejsca człowieka w przyrodzie (4) oraz znaczenia kultury dla wspólnoty szkolnej (8).

Podjęcie w projekcie eTwinning innowacji i przedsiębiorczości (7), dostrzeganie w nich szansy na realizację własnych celów oraz umiejętność podejmowania planowych i konsekwentnych (3) działań prowadzących do sukcesu otwiera nowe obszary działania dla nauczyciela. Tworzą one warunki do ciągłego uczenia się (5), poznawania nowych narzędzi technicznych (4, 3), używania języka obcego do komunikacji (2), wymiany informacji o kulturze, tradycjach i zwyczajach (8) oraz współpracy z innymi (6), także w języku ojczystym (1). To właśnie przedsiębiorcza i innowacyjna postawa nauczycieli – pionierów eTwinning – tworzy okazje do rozwijania wszystkich kompetencji kluczowych.

Artystyczne wyrażanie własnych uczuć, emocji, tradycji własnej kultury, czyli ekspresja kulturowa (8) oznacza dostrzeganie piękna w literaturze (1, 2), grafice i sztuce (3); umiejętność tworzenia dzieł sztuki plastycznej i muzycznej za pomocą środków technicznych (3, 4) skłania do stałego uczenia się nowych narzędzi ekspresji (5), a dzielenie się efektami pracy wzmacnia relacje międzyludzkie (6) oraz buduje postawę twórczą i innowacyjną (7).

Warunki realizacji zadań w projekcie odzwierciedlają naturalne środowisko pracy i życia. Znika, chociaż na chwilę, sztuczność klasy i dziewiętnastowiecznej edukacji, w której nauczyciel zna wynik końcowy pracy wykonywanej w taki sam sposób przez wszystkich. W bezpiecznych warunkach uczeń nabiera nawyków i kształci kompetencje, które będą przydatne nawet wtedy, gdy część zdobytej wiedzy zostanie zapomniana lub gdy się zdezaktualizuje.

Działania w projekcie eTwinning sprzyjają kształceniu kompetencji kluczowych w sposób praktyczny. Uczniowie uczą się ich jednocześnie. Ponadto czerpią wiele przyjemności i radości z kontaktów z rówieśnikami w innych krajach.

Autorka jest pracownikiem naukowym Wydziału Lingwistyki na Uniwersytecie Warszawskim, ekspertem eTwinningu